

eNACSO (www.enacso.eu)

Συμμαχία για την Ασφάλεια του Παιδιού στο Διαδίκτυο, αποτελεί το Ευρωπαϊκό Δίκτυο των Μη Κυβερνητικών Οργανισμών, το οποίο εργάζεται συστηματικά για την ασφάλεια των Παιδιών και των Νέων στο Διαδίκτυο. Το Δίκτυο συνεργασίας δημιουργήθηκε το 2008 και αποτελείται έως σήμερα από 28 οργανισμούς, μέλη από όλη την Ευρώπη (www.enacso.eu).

Η Obrela (www.obrela.gr), εκπροσωπεί την Ελλάδα στην eNACSO.

Η αποστολή του eNACSO

Βασισμένη στη Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών αναφορικά με τα Δικαιώματα του Παιδιού (1989), η οργάνωση eNACSO στοχεύει στη προώθηση και υποστήριξη δράσεων σε εθνικό, ευρωπαϊκό και παγκόσμιο επίπεδο αναφορικά με την προστασία των παιδιών και την προώθηση των δικαιωμάτων τους στις νέες τεχνολογίες.

eNACSO

Ο Ευρωπαϊκός Οργανισμός eNACSO εργάζεται συστηματικά για την ενίσχυση του διαλόγου και των δράσεων για την προστασία των παιδιών από την πληθώρα των επιχειρηματικών δραστηριοτήτων στο διαδικτυακό κόσμο, οι οποίες έχουν αρνητική επίδραση στην επίγνωση συνειδητοποίησης των δικαιωμάτων τους, όπως αυτά έχουν θεσπιστεί σύμφωνα με τη Σύμβαση των Ενωμένων Εθνών αναφορικά με τα Δικαιώματα του Παιδιού (1989), και ιδιαίτερα τα άρθρα 3,12, 13 και 17.

Το 2014 ο οργανισμός eNACSO ολοκλήρωσε ένα προσχέδιο οδηγιών, το οποίο περιλάμβανε μία λεπτομερή ανάλυση σχετικά με το πώς τα διαφορετικά επιχειρηματικά διαδικτυακά μοντέλα στοχεύουν τον κόσμο των παιδιών και των νέων αλλά και τους τρόπους με τους οποίους παραβιάζουν τα δικαιώματα των παιδιών, όπως αυτά έχουν θεσπιστεί στην Ευρωπαϊκή Νομοθεσία UNCRC. Το προσχέδιο αυτών των οδηγιών έχει ενημερωθεί και θα εκδοθεί επίσημα μέσα στο 2015.

Co-funded by the European Union

Τα παιδιά και οι έφηβοι ως διαδικτυακοί καταναλωτές

**ΜΟΝΑΔΑ ΕΦΗΒΙΚΗΣ ΥΓΕΙΑΣ
(Μ.Ε.Υ.)**

Β' Παιδιατρική Κλινική Πανεπιστημίου Αθηνών
Νοσοκομείο Παιδων "Παν. & Αγλ. Κυριακού"

www.youth-health.gr

Επιμέλεια κειμένου στην Ελληνική Γλώσσα:

Γιωτάκος Ορέστης
Ψυχίατρος,
Δντής Ψυχιατρικής Κλινικής, 414 Στρατιωτικού Νοσ/μείου
Αθηνών
Πρόεδρος Obrela (www.obrela.gr)

Δουμανά Ρέα
Σύμβουλος Ψυχικής Υγείας
MSc Κλινικής Ψυχολογίας
Επιστημονικός Συνεργάτης Μονάδας Εφηβικής Υγείας
(Μ.Ε.Υ.)
Β' Παιδιατρική Κλινική Παν/μίου Αθηνών,
Νοσοκομείο Παίδων «Π. & Α. Κυριακού»
eNACSO Group

Πατσεάδου Μάγδα
Παιδίατρος
Διδάκτωρ Α.Π.Θ.
Επιστημονικός Συνεργάτης Μονάδας Εφηβικής Υγείας
(Μ.Ε.Υ.)
Β' Παιδιατρική Κλινική Παν/μίου Αθηνών
Νοσοκομείο Παίδων «Π. & Α. Κυριακού»

Τσίτσικα Άρτεμις
Επ. Καθηγήτρια Παιδιατρικής-Εφηβικής Ιατρικής
Β' Παιδιατρική Κλινική Παν/μίου Αθηνών
Νοσοκομείο Παίδων «Π. & Α. Κυριακού»
Επιστημονική Υπεύθυνος Μονάδας Εφηβικής Υγείας
(Μ.Ε.Υ.)
Μέλος Δ.Σ. eNACSO

Τα παιδιά και οι έφηβοι ως διαδικτυακοί καταναλωτές

Τα παιδιά και οι έφηβοι επωφελούνται σημαντικά από τις ευκαιρίες που προσφέρει το διαδίκτυο για μάθηση/εκπαίδευση, εξερεύνηση, παιχνίδι/ψυχαγωγία και κοινωνικοποίηση.

Τα παιδιά παίζουν έναν **ενεργητικό ρόλο**, συμμετέχοντας σε ένα ευρύ φάσμα δραστηριοτήτων, και συχνά μπορεί να αγοράσουν προϊόντα μέσω διαδικτύου, καθώς και διαδικτυακό περιεχόμενο.

Σήμερα, το «**διαδικτυακό**» **εμπόριο** (e-commerce) καθώς και το εμπόριο **μέσω κινητών τηλεφώνων** (m-commerce), δεν σχετίζονται μόνο με την κατάκτηση και τη διατήρηση μελλοντικών πελατών ή την ανάπτυξη νέων εμπορικών ονομάτων, αλλά και με την **πώληση αγαθών σε παιδιά και νέους**. Υπάρχει ένας καταιγισμός αγαθών, τα οποία στοχεύουν στις νεαρές ηλικίες, και τα οποία προωθούνται μέσω διαφημίσεων και προωθητικών ενεργειών μέσα από τα μέσα ενημέρωσης. Το εύρος των εργαλείων marketing συνεχώς επεκτείνεται αλλά και η «φύση» του marketing αλλάζει συνεχώς, κάνοντάς το περισσότερο διαδραστικό, άμεσο και εξατομικευμένο για κάθε χρήστη.

Έρευνες των τελευταίων ετών αποκαλύπτουν πώς οι νέες διαδικτυακές επιχειρηματικές πρακτικές **συχνά αποτυγχάνουν να σεβαστούν τα δικαιώματα των παιδιών**, όπως αυτά καθορίζονται στη Σύμβαση των Ενωμένων Εθνών αναφορικά με τα Δικαιώματα του Παιδιού (UNCRC). Το επιθετικό και συχνά παραπλανητικό marketing αγνοεί τα ενδιαφέροντα των παιδιών, το δικαίωμά τους για υγεία, ευεξία/ευημερία και ανάπτυξη, καθώς επίσης και για το δικαίωμά τους για πληροφόρηση. Το δικαίωμα των παιδιών για εξατομικευση (ιδιωτικοποίηση) και ασφάλεια δεν προασπίζεται πάντοτε κατά τη συλλογή στοιχείων για εμπορικούς σκοπούς.

Η μη επαλήθευση της ηλικίας μέσω διαδικτύου, επιτρέπει στα παιδιά να έχουν πρόσβαση στην αγορά αγαθών και περιεχομένου, προοριζόμενα για ενήλικες όπως για παράδειγμα πορνογραφία (πορνογραφικό υλικό) και αλκοόλ.

Προστατεύοντας τα παιδιά διαδικτυακά

Οι κοινωνίες έχουν αναπτύξει περίπλοκους κανονισμούς για την προστασία των παιδιών και των εφήβων από την ενδεχόμενη έκθεσή τους σε διάφορα θέματα που αφορούν ενήλικες. Για παράδειγμα, απαγορεύεται η είσοδος των παιδιών στα καζίνο και τα sex-shops. Υπάρχει νομοθεσία σχετικά με την αγορά προϊόντων, όπως ο καπνός. Παρόλα αυτά, πολλοί από τους κανονισμούς που θεσπίστηκαν στον «πραγματικό» κόσμο για να προστατεύουν τα παιδιά και τους εφήβους από κακόβουλες εμπορικές πρακτικές ή για να εμποδίζουν την πρόσβασή τους σε απαγορευμένες σύμφωνα με το νόμο τοποθεσίες και σε ηλικιακά ευαίσθητα προϊόντα, ακόμα δεν έχουν θεσπιστεί για τον «ψηφιακό» κόσμο.

Έτσι, παρατηρούμε ότι πολιτικές, νομοθεσίες και μηχανισμοί εφαρμογής του νόμου οι οποίες στοχεύουν στα παιδιά, δεν έχουν αναπτυχθεί για το ψηφιακό marketing, συμπεριλαμβανομένου της τεχνολογίας ανίχνευσης και πρακτικών συλλογής των πληροφοριών. Οι δεσμεύσεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης να προβληθούν θέματα για την προστασία των προσωπικών δεδομένων, να εκσυγχρονιστούν και να απλοποιηθούν οι κανόνες ηλεκτρονικού εμπορίου και να δοθεί ειδική προστασία για τις μικρές ηλικίες είναι πολλά υποσχόμενες, αλλά ακόμα δεν έχουν ευοδωθεί.

Η eNACSO συστήνει ότι τα δικαιώματα και η προστασία των παιδιών πρέπει να τοποθετηθούν στο επίκεντρο των Ευρωπαϊκών διαδικτυακών πρακτικών. Οι συστάσεις μας είναι οι εξής:

«Υπάρχει ανάγκη για την εισαγωγή περιορισμών στα προφίλ... μερικές φορές σου υπάρχει η αίσθηση της διαδικτυακής παρακολούθησης».
(κορίτσι από τη Δανία, eNACSO group)

1. Να αναγνωριστούν και να προστατευθούν τα παιδιά ως «διαδικτυακοί ενεργητικοί καταναλωτές»

- Να αναγνωριστεί στην Ευρωπαϊκή πολιτική και νομοθεσία ο **ρόλος των παιδιών ως ενεργητικοί καταναλωτές**, καθώς επίσης τα ιδιαίτερα δικαιώματά τους και η ανάγκη προστασίας τους. Πιο συγκεκριμένα, να θεσπιστεί πολιτική σχετικά με την τεχνολογία ανίχνευσης, τη διαδικτυακή διαφήμιση και τη συλλογή δεδομένων.

- Να διερευνηθεί η ανάγκη για τη δημιουργία ειδικών οδηγιών μέσω Ευρωπαϊκού Πλαισίου για την προστασία των παιδιών ως καταναλωτές στο διαδίκτυο, με βάση τις υπάρχουσες πιθανές οδηγίες.

- Να διασφαλισθούν ο **σεβασμός και η ιδιωτικότητα**, μέσα από τη θέσπιση βάσεων για εναλλακτικά επιχειρηματικά μοντέλα, να ενδυναμωθούν οι καταναλωτές και να προστατευθούν τα στοιχεία τους, συμπεριλαμβανομένων των παιδιών.

- Να διασφαλισθεί μία Ευρωπαϊκή οικονομική υποστήριξη και να δημιουργηθούν συνεργασίες με άλλους εταίρους, για την ανάπτυξη καινοτόμων ιδεών, οι οποίες απευθύνονται στις υπάρχουσες προκλήσεις στον τομέα της προστασίας του ψηφιακού κόσμου, συμπεριλαμβάνοντας την ηλικία, καθώς και τα συστήματα επαλήθευσης δεδομένων.

«Δεν ξέρω εάν πρόκειται για διαφήμιση ή όχι γιατί όταν πηγαίνω στο γήπεδο, βλέπω διαφημίσεις στο φόντο, οπότε είναι όλα μέρος του παιχνιδιού». (αγόρι από την ομάδα eNACSO σχετικά με τα ποδοσφαιρικά παιχνίδια)

2. Να ανανεωθεί, να εναρμονισθεί και να ελεγχθεί η εφαρμογή της νομοθεσίας στα Ευρωπαϊκά Κράτη

- Να διασφαλισθεί ότι η Ευρωπαϊκή νομοθεσία είναι ενημερωμένη και σχετική με την προστασία των παιδιών ως καταναλωτές στο διαδίκτυο.

- Να διασφαλισθούν **ο σεβασμός και η ιδιωτικότητα**, μέσα από τη θέσπιση βάσεων για εναλλακτικά επιχειρηματικά μοντέλα, να ενδυναμωθούν οι καταναλωτές και να προστατευθούν τα στοιχεία τους, συμπεριλαμβανομένων των παιδιών.

- Να διασφαλισθεί μία Ευρωπαϊκή οικονομική υποστήριξη και να δημιουργηθούν συνεργασίες με άλλους εταίρους, για την ανάπτυξη καινοτόμων ιδεών, οι οποίες απευθύνονται στις υπάρχουσες προκλήσεις στον τομέα της προστασίας του ψηφιακού κόσμου, συμπεριλαμβάνοντας την ηλικία, καθώς και τα συστήματα επαλήθευσης δεδομένων.

2. Να ανανεωθεί, να εναρμονισθεί και να ελεγχθεί η εφαρμογή της νομοθεσίας στα Ευρωπαϊκά Κράτη

- Να διασφαλισθεί ότι η Ευρωπαϊκή νομοθεσία είναι ενημερωμένη και σχετική με την προστασία των παιδιών ως καταναλωτές στο διαδίκτυο.

- Να επανεξεταστεί το δικαίωμα των παιδιών για την ιδιωτικότητα, στο πλαίσιο του άρθρου 29 της υπάρχουσας Ευρωπαϊκής Νομοθεσίας, με στόχο την ενδυνάμωση των υπαρχόντων διατάξεων, καθώς και την υιοθέτηση νέων διατάξεων για την προστασία της ιδιωτικότητας των παιδιών στο διαδίκτυο, όπως επίσης και την υποχρέωση των επιχειρήσεων προς τα παιδιά σε σχέση με το διαδικτυακό εμπόριο.

- Να ιδρυθεί μία Ευρωπαϊκή Δομή, η οποία θα ελέγχει και θα διασφαλίζει όλους τους ρυθμιστικούς κώδικες σχετικούς με τα πρότυπα διαφήμισης, που τηρούνται από τα Κράτη Μέλη.

3. Ευαισθητοποιώντας και αναπτύσσοντας την ενημέρωση των παιδιών, των νέων, των εκπαιδευτικών καθώς και των γονέων/κηδεμόνων, σχετικά με το πώς λειτουργεί το διαδικτυακό marketing (διαδικτυακό επιχειρηματικό πλαίσιο)

Η προώθηση μίας ενημερωτικής εκστρατείας σε όλα τα Κράτη Μέλη, στοχεύοντας σε διαφορετικές ομάδες (παιδιά, νέους, γονείς, εκπαιδευτικούς, νομικούς) για την ανάπτυξη της επίγνωσης της επιχειρησιακής φύσης του διαδικτυακού περιβάλλοντος και τους δυνητικούς κινδύνους, καθώς επίσης και τους τρόπους με τους οποίους θα αντιμετωπίσουν τους κινδύνους αυτούς.

«...οι περισσότερες εφαρμογές δεν παρέχουν τις βασικές/απαραίτητες πληροφορίες σχετικά με το ποια στοιχεία πρέπει να συλλέγονται από τα παιδιά, πώς πρέπει αυτά να χρησιμοποιούνται και με ποιον πρέπει να τα μοιράζονται». (Ομοσπονδιακή/Κρατική Επιτροπή Εμπορίου, 2012: Εφαρμογές των κινητών τηλεφώνων για τα παιδιά: Οι αποκαλύψεις ακόμα δεν πέτυχαν/τα κατάφεραν)

«Τα νέα μέσα πληροφόρησης και οι νέες τεχνικές marketing προκαλούν ηθικούς προβληματισμούς σχετικά με πιθανή παραπλάνηση και απειλή στην ιδιωτικότητα: το κοινό δεν είναι καλά ενημερωμένο σ' αυτά τα θέματα και οι ισχύοντες κανονισμοί είναι ανεπαρκείς». (Buckingham, David και συν. (2009): Η επίδραση του εμπορικού κόσμου στην ευημερία των παιδιών)